

Vazba

Zamítne-li soud stížnost obviněného proti usnesení o vzetí do vazby za situace, kdy obviněný neměl možnost seznámit se s argumentací obsaženou v písemném vyhotovení usnesení soudu prvního stupně, neboť jemu, ani jeho obhájci nebylo toto usnesení doručeno, dochází k porušení základního práva obviněného na spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a práva na obhajobu podle článku 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 1609/24 ze dne 18.7.2024)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele A. T., t. č. ve Vazební věznici Praha Pankrác, zastoupeného Mgr. J.M., advokátem, se sídlem P., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. května 2024 č. j. 61 To 319/2024-68, za účasti Městského soudu v Praze, jako účastníka řízení, tak, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 2. května 2024 č. j. 61 To 319/2024-68 bylo porušeno stěžovatelovo právo na spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na obhajobu podle článku 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. května 2024 č. j. 61 To 319/2024-68 se ruší.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle článku 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona o Ústavním soudu se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí s tvrzením, že jím byla porušena jeho ústavně zaručená práva podle článku 36 odst. 1 a článku 40 odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), jakož i podle článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva").

2. Z obsahu ústavní stížnosti a přiložených listin Ústavní soud zjistil, že stěžovatel je trestně stíhán pro zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní zákoník"), ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku.

3. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 8 (dále jen "obvodní soud") ze dne 6. 4. 2024 č. j. 4 Nt 11012/2024-27 byl stěžovatel vzat do vazby z důvodů stanovených v § 67 písm. a) a c) trestního řádu. Obvodní soud současně rozhodl o tom, že se vazba nenahrazuje přijetím písemného slibu a kauce.

4. Po vyhlášení usnesení o vzetí do vazby ve vazebním zasedání stěžovatel podal proti tomuto rozhodnutí blanketní stížnost (viz protokol o vazebním zasedání ze dne 6. 4. 2024, č. l. 20 spisu obvodního soudu).

5. Dne 29. 4. 2024 podal stěžovatel prostřednictvím soudu prvního stupně doplnění stížnosti, v němž podrobně odůvodnil, proč podle něj nejsou dány podmínky pro jeho vzetí do vazby. Doručení tohoto doplnění obvodnímu soudu, k němuž došlo téhož dne, stěžovatel dokládá doručenkou datové zprávy, kterou předložil Ústavnímu soudu společně s ústavní stížností.

6. Nyní napadeným usnesením ze dne 2. 5. 2024 č. j. 61 To 319/2024-68 rozhodl Městský soud v

Praze (dále jen "městský soud") tak, že stížnost podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítl. V odůvodnění svého rozhodnutí městský soud mimo jiné uvedl, že stěžovatel až do doby rozhodování tohoto soudu svoji stížnost "nijak blíže písemně neodůvodnil".

II. Argumentace stěžovatele

7. Stěžovatel má za to, že k porušení jeho ústavně zaručených práv došlo postupem městského soudu, který nijak nereagoval na jím podané doplnění stížnosti proti rozhodnutí o vzetí do vazby. Stěžovatel zdůrazňuje, že ihned v soudní síni po vyhlášení rozhodnutí o vzetí do vazby podal proti tomuto rozhodnutí blanketní stížnost, kterou řádně a včas doplnil a odůvodnil prostřednictvím ustanoveného obhájce před vydáním usnesení stížnostního soudu. Tak učinil navzdory tomu, že jemu ani jeho obhájci nebylo do té doby (a to ani do dne podání ústavní stížnosti) doručeno písemné vyhotovení rozhodnutí soudu prvního stupně. Aniž by obdržel písemné vyhotovení prvostupňového rozhodnutí, stěžovatel svou blanketní stížnost doplnil a odůvodnil, přičemž obsáhle zpochybnil důvodnost vzetí do vazby. Doplnění stížnosti městský soud obdržel před vydáním napadeného usnesení, přesto na něj v napadeném rozhodnutí nijak nereagoval.

8. Stěžovatel namítá, že městský soud postupoval v rozporu s judikaturou Ústavního soudu, ale také v rozporu s kogentními ustanoveními podústavního práva. Rozhodnutí stížnostního soudu vydané dříve, než bylo obviněnému doručeno písemné vyhotovení rozhodnutí o uvalení vazby, představuje podle jeho názoru porušení jeho základních práv. Podle stěžovatele je obecně vyloučeno, aby stížnostní soud upřel obviněnému možnost doplnění blanketní stížnosti tím, že o blanketní stížnosti rozhodne dříve, než je usnesení soudu prvního stupně obviněnému vůbec doručeno.

9. Z judikatury Ústavního soudu vyplývá požadavek, aby soud, který obdržel blanketní stížnost s avizovaným doplněním jejího odůvodnění v konkrétně stanovené lhůtě, buď vyčkal na takové doplnění, anebo účastníka vyzval k doplnění stížnosti ve lhůtě kratší. Lhůtu k podání stížnosti proti usnesení, jímž byl obviněný vzat do vazby, je nutno odvozovat až od doručení písemného vyhotovení usnesení. Usnesení o vzetí obviněného do vazby je tím usnesením, jehož účinky lze spojovat až s doručením jeho opisu jednak obviněnému, ale i jeho obhájci, a to bez ohledu na to, že se obviněný i jeho obhájce osobně účastnili vyhlášení usnesení před soudem.

III. Průběh řízení před Ústavním soudem

10. Ústavní soud si vyžádal vyjádření účastníka řízení a Městského státní zastupitelství v Praze. Seznámil se také s obsahem spisu vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 4 Nt 11012/2024.

11. Městský soud v Praze ve svém přípisu uvedl, že nemá k uvedené věci žádné další vyjádření a v plném rozsahu odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí.

12. Městské státní zastupitelství v Praze se ve stanovené lhůtě nevyjádřilo, a vzdalo se tak postavení vedlejšího účastníka řízení.

13. Vyjádření účastníka řízení neobsahovalo žádné nové skutečnosti, které by stěžovateli nebyly známy z průběhu předchozího řízení, proto je Ústavní soud nezasílal k replice.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

14. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo napadené rozhodnutí vydáno, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudě a ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel

vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

15. Ústavní soud zvážil obsah ústavní stížnosti, napadeného rozhodnutí i průběh řízení, které mu předcházelo, vzal přitom do úvahy obsah vyžádaného spisu a vyjádření účastníka řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

16. Ústavní soud je podle článku 83 Ústavy soudním orgánem ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že ve smyslu článku 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod [srov. též ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů a není ani povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí; směřuje-li ústavní stížnost proti rozhodnutí vydanému v trestním řízení, není proto samo o sobě významné, je-li namítána jeho věcná nesprávnost. Jeho pravomoc je založena výlučně k přezkumu rozhodnutí z hlediska dodržení ústavněprávních principů, tj. zda v řízení (rozhodnutím v něm vydaným) nebyly dotčeny ústavně zaručené práva nebo svobody jeho účastníka, zda řízení bylo vedeno v souladu s těmito principy a zda lze řízení jako celek pokládat za spravedlivé.

17. Porušení svých základních práv spatřuje stěžovatel v zamítnutí stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby za situace, kdy jemu, ani jeho obhájci nebylo doručeno písemné vyhotovení uvedeného prvostupňového usnesení, a kdy navíc stížnostní soud nepřihlédl k doplnění stížnosti, které stěžovatel soudu předložil. Ústavní soud proto musel ústavní stížnost posoudit zejména z hlediska práva na spravedlivý proces ve smyslu článku 36 odst. 1 Listiny a práva na obhajobu podle článku 40 odst. 3 Listiny, a to s ohledem na zachování pravidel řádně vedeného řízení o stížnosti podle trestního řádu.

18. Ústavní soud ve své judikatuře konstatoval, že usnesení je všeobecnou formou rozhodnutí v trestním řízení, přičemž trestní řád upravuje postup jeho vzniku, způsob zachycení a sdělení jeho obsahu navenek. Způsob oznámení usnesení osobě, které se přímo týká, jakož i osobě, která k němu dala svým návrhem podnět, je upraven v § 137 odst. 1 věta druhá trestního řádu. Oznámení se děje buď vyhlášením usnesení v přítomnosti uvedených osob, anebo doručením opisu usnesení. Je zřejmé, že první forma oznámení se týká především těch usnesení, jež není třeba písemně vyhotovit (viz § 136 odst. 1, 2 trestního řádu). Bylo-li naopak třeba usnesení písemně vyhotovit s obsahovými náležitostmi dle § 134 odst. 1, 2 trestního řádu, lze účinky oznámení dle § 137 odst. 1 trestního řádu spojovat až s doručením jeho opisu osobám dle věty první citovaného ustanovení, a to bez ohledu na předchozí vyhlášení téhož usnesení v přítomnosti uvedených osob [srov. nález ze dne 23. 9. 2010 sp. zn. III. ÚS 1542/09 (N 201/58 SbNU 787)]. Usnesení o vzetí obviněného do vazby je usnesením, jehož účinky lze spojovat až s doručením jeho opisu jednak obviněnému, ale i jeho obhájci (viz § 137 odst. 1, 3 trestního řádu ve spojení s § 62 odst. 2 trestního řádu), a to bez ohledu na to, že se obviněný i jeho obhájce osobně účastnili vyhlášení usnesení před soudem.

19. Plynutí lhůty pro podání stížnosti proti rozhodnutí o vzetí do vazby je tedy třeba zásadně odvozovat od doručení písemného vyhotovení usnesení [srov. již nález ze dne 10. 3. 2005 sp. zn. III. ÚS 303/04 (N 52/36 SbNU 555), nález ze dne 5. 1. 2006 sp. zn. III. ÚS 457/05 (N 4/40 SbNU 39) a nález ze dne 4. 3. 2010 sp. zn. III. ÚS 389/09 (N 40/56 SbNU 461)]. Opačný závěr by totiž nutil oprávněnou osobu podat stížnost proti usnesení, aniž by se mohla seznámit s jeho písemným vyhotovením, a povinnost doručit opis usnesení by se pak jevila jako samoúčelná. Bez ohledu na skutečnost, že při vyhlášení usnesení se vedle výroku sděluje i podstatná část odůvodnění, je garantovaná možnost seznámit se s písemným odůvodněním usnesení, porozumět argumentaci soudu a zvážit možnost obrany proti němu pro kvalifikované podání stížnosti klíčová [viz nález ze dne

3. 3. 2020 sp. zn. III. ÚS 329/20 (N 41/99 SbNU 44)]. Požadovat, aby instanční stížnost byla podána již v době, kdy stěžovateli nejsou známy důvody, pro něž byl v předchozím řízení neúspěšný a které zjistí teprve z písemného vyhotovení rozhodnutí, je porušením práva na přístup k soudu zaručeného v článku 36 odst. 1 Listiny (srov. např. nález ze dne 15. 5. 2024 sp. zn. III. ÚS 1001/24).

20. Jak Ústavní soud zdůraznil v nálezu sp. zn. III. ÚS 1542/09 (citovaný výše), ani "předčasné" podání stížnosti do protokolu, jíž oprávněná osoba bezprostředně reaguje na právě vyhlášené usnesení, jí nesmí znemožnit reagovat v rámci oprávněného prostředku na právní a skutkovou argumentaci uvedenou v odůvodnění usnesení, jež je teprve posléze vyhotoveno. V takovém případě je oprávněné osobě třeba poskytnout k doplnění její stížnosti přiměřenou dobu, jejíž délku je třeba přizpůsobit povaze napadeného usnesení, resp. jeho meritu (srov. vlastní lhůtu k podání stížnosti podle § 143 odst. 1 trestního řádu). Požadavky ústavněprávních předpisů budou za takové situace splněny, pokud soud druhého stupně vyčká do doby, než bude písemné vyhotovení usnesení okresního soudu doručeno účastníkům řízení, aby na ně mohli případně reagovat, a teprve poté, se znalostí této reakce, o stížnosti rozhodne.

21. V nálezu ze dne 12. 5. 2020 sp. zn. IV. ÚS 905/20 (N 98/100 SbNU 144) Ústavní soud zdůraznil, že je vyloučeno, aby stížnostní soud možnost doplnění stížnosti proti prvostupňovému rozhodnutí obviněnému fakticky upřel tím, že o blanketní stížnosti rozhodne dříve, než je usnesení soudu prvního stupně obviněnému doručeno. Obviněný se v takovém případě nemůže seznámit se všemi důvody, které vedly k omezení jeho osobní svobody, a nemá tak reálnou možnost na ně reagovat. Nevzdá-li se obviněný práva podat stížnost proti usnesení o vzetí do vazby, je třeba s případným rozhodnutím stížnostního soudu vyčkat do doby, než se může obhajoba seznámit s odůvodněním vazby. Opačný postup by dle Ústavního soudu představoval nepřipustný výklad pravidel vazebního trestního řízení, nerespektující právo obviněného na přístup k soudu.

22. Ze spisu vedeného Obvodním soudem pro Prahu 8 pod sp. zn. 4 Nt 11012/2024 vyplývá, že písemné vyhotovení usnesení obvodního soudu o vzetí stěžovatele do vazby nebylo stěžovateli, ani jeho obhájci doručeno. Spis obsahuje doklad o doručení usnesení obvodního soudu obhájci spoluobviněného R., avšak nikoliv doklad o doručení obhájci stěžovatele. Ze spisu dále plyne, že sice byl vyhotoven překlad shora uvedeného usnesení do ruského jazyka, o nějž obhájce stěžovatele žádal při vazebním zasedání, avšak ani překlad, ani česká verze tohoto rozhodnutí nebyly stěžovateli doručeny (chybí doručenkou). Spis pak vůbec neobsahuje doplnění stížnosti ze dne 29. 4. 2024, jež obhájce stěžovatele zaslal obvodnímu soudu formou datové zprávy (což dokládá doručenkou datové zprávy předloženou Ústavnímu soudu, ID zprávy 1351494255, datum a čas doručení 29. 4. 2024 v 17:32:38).

23. Pochybením obvodního soudu, který stěžovateli opomněl doručit písemné vyhotovení rozhodnutí o vzetí do vazby, byla stěžovateli odňata možnost seznámit se s argumentací soudu uvedenou v písemném odůvodnění tohoto rozhodnutí a v návaznosti na to také možnost připravit svou obhajobu uplatnitelnou ve stížnosti proti tomuto rozhodnutí. Jak plyne ze shora citované judikatury, lhůta pro podání stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby plyne až doručením písemného vyhotovení obviněnému a jeho obhájci. Pokud stěžovatel podal stížnost ihned po vyhlášení rozhodnutí ve vazebním zasedání (tedy ještě před doručením písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí), měl soud druhého stupně vyčkat s rozhodnutím o této stížnosti až do doby, kdy bude stěžovateli a jeho obhájci toto rozhodnutí doručeno a kdy bude mít možnost v rámci doplnění své stížnosti reagovat na argumenty v něm uvedené. Městský soud v projednávaném případě přehlédl skutečnost, že stěžovateli nebylo rozhodnutí soudu prvního stupně vůbec doručeno. Zamítnutím stížnosti za situace, kdy stěžovateli, ani jeho obhájci dosud nebylo doručeno usnesení soudu prvního stupně, došlo k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 Listiny a práva na obhajobu podle článku 40 odst. 3 Listiny.

24. Nad rámec výše uvedeného je nutno soudům vytknout, že zcela opomněly přihlídnout k doplnění stížnosti, v níž stěžovatel uváděl svou argumentaci stran jím tvrzené nedůvodnosti vazby. Ačkoliv z doručení datové zprávy, jež byla předložena Ústavnímu soudu, vyplývá, že toto doplnění bylo obvodnímu soudu doručeno dne 29. 4. 2024, stížnostní soud je zjevně neměl pro své rozhodování vůbec k dispozici a nebylo ani založeno do příslušného spisu, jak vyšlo najevo v řízení o ústavní stížnosti. Ačkoliv městský soud o stížnosti rozhodoval dne 2. 5. 2024, tedy až po doručení doplnění obvodnímu soudu, k řádně podanému doplnění stížnosti nepřihlédl a nevypořádal se s námitkami v něm uvedenými. Toto opomenutí samo o sobě dosahuje porušení práva na spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 Listiny, neboť v jeho důsledku byla stěžovateli upřena možnost bránit se zákonem stanoveným způsobem proti uvalení vazby, když stížnostní soud nepřezkoumal konkrétní námitky, které stěžovatel předložil v doplnění své stížnosti.

VI. Závěr

25. Ústavní soud dospěl k závěru, že napadeným usnesením Městského soudu v Praze ze dne 2. 5. 2024 č. j. 61 To 319/2024-68 došlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele podle článku 36 odst. 1 a článku 40 odst. 3 Listiny. Ústavní soud proto ústavní stížnosti vyhověl a shora citované usnesení zrušil podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)